

A Világbank energiasztratégiája

Az Európai Parlament 2011. február 17-i állásfoglalása a Világbank fejlődő országokra vonatkozó energiasztratégiájáról

Az Európai Parlament,

- tekintettel az uniós politikák fejlesztési célú koherenciájáról és a „hivatalos fejlesztési támogatás plusz” koncepciójáról szóló 2010. május 18-i állásfoglalására¹,
 - tekintettel a Globális Energiahatékonysági és Megújulóenergia-alapról szóló 2008. március 13-i állásfoglalására²,
 - tekintettel 2008. december 17-én elfogadott energiaügyi és éghajlat-változási csomagra,
 - tekintettel a Világbank nyersanyag-kitermelő iparágakról készített áttekintő jelentéséről szóló 2004. április 1-i állásfoglalására³,
 - tekintettel a „2010. évi jelentés a világ fejlődéséről: fejlődés és éghajlatváltozás” című dokumentumra,
 - tekintettel eljárási szabályzata 115. cikkének (5) bekezdésére és 110. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel a modern energiaszolgáltatásokhoz való hozzáférés a szegénység felszámolásának és a gazdasági fejlődésnek előfeltétele, és mivel az energiához való jog azt jelenti, hogy az energiaszolgáltatásoknak megbízhatóknak, különösen a szegények számára megfizethetőeknek kell lenniük, és a városi és a vidéki területek közötti szakadék áthidalása érdekében egyenletesen kell megosztaniuk,
- B. mivel jelenleg mintegy másfél milliárd ember nem fér hozzá villamos energiához, és négyötödük Fekete-Afrikában és Dél-Ázsiában, többnyire vidéki területen él, és mivel közel 2,4 milliárd ember főzés és fűtés céljára továbbra is hagyományos biomassza-tüzelőanyagokat használ, ami a beltéri levegőszennyezésből eredő komoly egészségügyi problémákat, valamint évente 1,9 millió ember halálát okozza, továbbá a természeti erőforrások nem fenntartható használatából eredő környezeti károkat is okoz⁴,
- C. mivel a Világbank által finanszírozott, a vidéki területek villamos energiával való ellátását célzó hagyományos programok összességükben nem érték el a vidéken élő szegényeket, és mivel a hálózattól független, fenntartható technológiák decentralizált jellegük miatt különösen alkalmasak lehetnek a vidéki területek villamos energiával való ellátására,

¹ Elfogadott szövegek, P7_TA(2010)0174.

² HL C 66. E, 2009.3.20., 35. o.

³ HL C 103. E, 2004.4.29., 819. o.

⁴ UNDP & WHO (2008): Az energiához való hozzáférés helyzete a fejlődő országokban. New York.

- D. mivel a Nemzetközi Energiaügynökség „A világ energetikai kilátásai 2008” című kiadványában foglalt referencia-forgatókönyv szerint a világ elsődleges energia iránti igénye 2030-ig 45%-kal fog növekedni, a nem OECD-tagállamok pedig a gyors gazdasági fejlődés következtében e növekedés 87%-áért felelnek majd; mivel a nem OECD-tagállamok energiaigényében bekövetkező gyors növekedés ugyanezen forgatókönyv szerint várhatóan mintegy 97%-nyival nagyobb CO₂-kibocsátást eredményez majd,
- E. mivel a Világbank jelenleg új energiastratégiát készít elő, amely várhatóan -2011 közepére válik véglegessé, sok érintett bevonására törekszik, és döntő fontosságú eleme a hatékony, megfizethető és tiszta energiaellátás koncepciója a szegénység felszámolása és a gazdasági növekedés érdekében,
- F. mivel 2008-ban a Világbank kötelezettséget vállalt arra, hogy 2011-re energiaügyi beruházásainak fele „alacsony szén-dioxid-kibocsátású” lesz¹,
- G. mivel a multilaterális fejlesztési bankok által a magánszektorban nyújtott finanszírozás 1990 óta megtízszereződött; és mivel ez a növekedés különösen jelentős a Világbank magánszektorral foglalkozó szervénél, a Nemzetközi Pénzügyi Társaságnál (IFC), melynek teljes hitelezési és beruházási volumene több mint kétszeresére nőtt 2003 és 2008 között,
1. üdvözli a stratégiát, és emlékeztet arra, hogy annak konkrétan foglalkoznia kellene azzal, hogy az energiaszolgáltatásokhoz való hozzáférés miként segítheti ki az embereket a szegénységből, miközben segíti a környezetileg fenntartható energiafejlesztési útra való áttérést; sürgeti a Világbankot, hogy a magánszektorbeli fejlesztések kapcsán olyan megközelítésre törekedjen, amely maximális előnnyel jár a szegények számára, ugyanakkor kezeli az éghajlatváltozást is; hangsúlyozza, hogy a környezeti és szociális tényezőket mind nemzeti, mind helyi közösségi szinten figyelembe kell venni az energiaellátási lehetőségekre vonatkozó átfogó költség-haszon elemzés során;
 2. megjegyzi, hogy a megújuló energiákhoz és az energiahatékonysági kezdeményezésekhez kapcsolódó hitelezés közelmúltbeli növekedése ellenére továbbra is a fosszilis energiahordozókkal kapcsolatos hitelezés játszik uralkodó szerepet a Világbank átfogó energiaportfóliójában; rámutat arra, hogy a fosszilis energiahordozókkal kapcsolatos beruházásokra pénzügyi közvetítőkön keresztül is sor kerül, és ezek nem kerülnek be a Bank éves energiaágazati adatai közé; aggodalommal jegyzi meg, hogy a Bank továbbra is jelentős beruházásokat végez széntüzelésű erőművekbe, amivel a fejlődő országokat az elkövetkező évtizedekre a szénalapú energiaellátáshoz köti;
 3. a G20-ak vezetőinek 2009 szeptemberében, Pittsburgh-ben tett és 2010 júniusában Torontóban megújított kötelezettségvállalásával összhangban üdvözli a Világbank azon stratégiai célkitűzését, hogy 2015-ig fokozatosan megszüntesse a fosszilis tüzelőanyagokkal kapcsolatos projekteket célzó hitelezést;
 4. arra ösztönzi a Világbankot, hogy biztosítson prioritást a kis terjedelmű, helyi szintű energia-hozzáférésnek, különösen Afrika és Ázsia legkevésbé fejlett országaiban;

¹ Világbank-csoport (2008): A fejlesztés és az éghajlatváltozás stratégiai kerete.

5. aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a Világbank a hatalmas duzzasztóművekből és a bioüzemanyagokból nyert energiát tiszta energiának tekinti; rámutat különösen az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetének azon figyelmeztetéseire, hogy a bioüzemanyagok fenyegetést jelentenek az élelmiszer-ellátásra;
6. felhívja a Világbankot, hogy álljon az innovatív normák és szabványok fejlesztésének és végrehajtásának élére annak érdekében, hogy megvédje a közösségek jogait, és hogy biztosítsa számukra a hozzáférést és az energiaágazatnak az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások tekintetében bekövetkező fejlődéséből való részesedést;
7. aggodalommal jegyzi meg, hogy a pénzügyi közvetítőknek nyújtott multilaterális finanszírozás nagy részének nyomon követése nem kielégítő; hangsúlyozza, hogy egyértelműen meg kell határozni, hogy a pénzügyi közvetítők milyen követelmények teljesítése esetén részesülhetnek multilaterális finanszírozásban; úgy véli, hogy ezek között (a pénzügyi teljesítményen túl) szerepelnie kell egyértelmű fejlesztési célkitűzéseknek, valamint a nemzetközi jegyzőkönyvekben és szerződésekben foglalt erős szociális és környezetvédelmi biztosítékoknak;
8. hangsúlyozza, hogy az éghajlatváltozással összefüggő költségeket internalizálni kell; a környezeti életciklust figyelembe vevő költségeken alapuló megközelítés alkalmazására hív fel az elszámolás során, hogy hatékonyan lehessen értékelni a rendelkezésre álló energetikai alternatívákat;
9. hangsúlyozza, hogy diverzifikálni kell az energiaportfóliót, tekintettel arra, milyen problémákat okozhat, ha az energiatermeléshez túlzott mértékben egyetlen energiaforrásra támaszkodunk, például az importált fosszilis energiahordozókra vagy a vízenergiára, amely esetben az elhúzódó aszály a víztározók kiürülésével jár, ami drámaian lecsökkenti az energiatermelési kapacitást; sürgeti a Világbankot, hogy fokozza a megújuló energiákba és az energiahatékonyságba történő beruházásokat, ugyanakkor tartózkodjon a vízenergiához kapcsolódó nagy projektekbe történő beruházásoktól, amelyek – a többek között a víztározók üvegházhatást okozó gázkibocsátásából eredő – negatív szociális és környezeti hatását a finanszírozásuk előtt megfelelően értékelni kell; hangsúlyozza, hogy a kisebb duzzasztóművek fenntarthatóbbak és környezetileg életképesebbek, mint a nagy vízerőművek;
10. sajnálja, hogy a Világbank elsősorban a nagyméretű és exportorientált energiamodellt támogatja a kisméretű, decentralizált energiaprojektek helyett, amelyek gyakran alkalmasabbak és hatékonyabbak a vidéki területek alapvető szükségleteinek kielégítésére; sürgeti a Világbankot, hogy támogasson alternatív, kisméretű, decentralizált energiaprojekteket, amelyek tekintetbe veszik a helyi közösségek igényeit és a különböző országok gazdasági realitásait, továbbá állapítson meg egyedi célokat és nyomon követési iránymutatásokat annak biztosítására, hogy az energiához kapcsolódó hitelezés a szegények javát szolgálja;
11. úgy véli, hogy az esetleges kompromisszumok feloldásának legjobb módja az ellátásbiztonság, a helyi közösségekre gyakorolt egészségügyi, környezeti és gazdasági hatások vizsgálata és a nemzeti és helyi szinten a fenntartható technológiákhoz és a megújuló energiaforrásokhoz való hozzáférés biztosításához szükséges technológia fejlesztése és átadása;
12. hangsúlyozza, hogy a lehető legnagyobb átláthatóság biztosításához megfelelő

- jelentéstételi és közzétételi szabályokat kell kidolgozni; ragaszkodik ahhoz, hogy a Világbank a finanszírozás vállalása előtt egyértelműen azonosítsa és tárja a nyilvánosság elé az adott fejlesztéssel járó előnyöket; aggodalmának ad hangot azzal kapcsolatban, hogy az ENSZ az őslakos népek jogairól szóló nyilatkozatában szereplő, „a szabad, előzetes és tájékozott hozzájárulás” elvét a Nemzetközi Pénzügyi Társaság teljesítményszabványi keretében nem ismeri el;
13. arra ösztönzi a Világbankot, hogy energiastratégiájában arra helyezze a hangsúlyt, hogy a fenntartható technológiai projekteket innovatív finanszírozás és intézményi fejlesztési programok révén kereskedelmileg hasznosíthatóvá és versenyképesé tegye, az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások párosítása mint működőképes és vonzó lehetőség előmozdítása érdekében;
 14. rámutat, hogy a tiszta technológiák szegény országokban történő fejlesztése technológiaátadáshoz kapcsolódik, ami azt jelenti, hogy az éghajlatváltozás problémájának megoldása érdekében azonosítani kell a zöld technológiák fejlődő országokban való elterjedését akadályozó tényezőket, és a szellemi tulajdonjogok kapcsán új és rugalmasabb megközelítést kell fontolóra venni;
 15. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Világbanknak, a Tanácsnak és a Bizottságnak.